

Hoofdstuk 8

Van het verbond der werken (1)

Wat is een verbond?

- Een overeenkomst tussen twee of meer partijen:
 - Waarin verplichtingen en beloften zijn vastgelegd
- Bijbelse voorbeelden van menselijke verbonden
 - Tussen personen persoonlijk
 - David en Jonathan
 - *1 Sam. 23:18: En die beiden maakten een verbond voor het aangezicht des HEEREN*
 - Tussen personen over bezittingen
 - Abraham en Abimélech
 - *Gen. 21:32: Alzo maakten zij een verbond te Berséba.*
 - Tussen volken
 - Israëlieten (Jozua) en Gibeonieten
 - *Joz. 9:15: en hij maakte een verbond met hen, dat hij hen bij het leven behouden zou*
 - Tussen koningen
 - Salomo en Hiram
 - *1Kon. 5:12: en zij beiden maakten een verbond.*

Van het verbond der werken (2)

- Er zijn ook verbonden tussen God en personen
 - Met David
 - *2 Sam. 23:5: Hoewel mijn huis alzo niet is bij God, nochtans heeft Hij mij een eeuwig verbond gesteld*
- Ook tussen God en geslachten en volken
 - Met Abraham en zijn nakomelingen
 - *Gen. 17:7: tussen Mij en tussen u en tussen uw zaad na u in hun geslachten, tot een eeuwig verbond*
 - Met het volk van Israël
 - *Psalm 78:5: Want Hij heeft een getuigenis opgericht in Jakob, en een wet gesteld in Israël*
- Lesstof = Verbonden tussen God en de mens
 - Kenmerken van deze verbonden:
 - Grondslag is Gods voorzienigheid (zie Hfd. 7)
 - Zijn een soevereine beschikking van God Zelf
 - Getuigen van Zijn nederbuigende goedheid

Van het verbond der werken (3)

- In Zijn voorzienigheid bestuurt God de mens:
 - verbondsgewijs = d.m.v. verbonden (v/a 1)
- Bijbel spreekt over verschillende verbonden
 1. Verbond der werken (Werkverbond) (nu aan de orde)
 - Betreft alle mensen
 - *Hosea 6:7: Maar zij hebben het verbond overtreden als Adam*
 2. Verbond der genade (Genadeverbond)
 - Betreft alleen de uitverkorenen
 - De plaats van het Verbond der Genade, als uitvoering in de tijd van de Raad des Vredes of het verbond der Verlossing, (komt aan de orde in Hfd. 11)
 3. Verbond der natuur (ook genoemd Verbond met Noach, Verbond der algemene voorzienigheid, Verbond van dag en nacht)
 - Gaat over de mens en de schepping
- ALLEEN Werkverbond EN genadeverbond gaan over de eeuwige bestemming van de mens (v/a 2)
 - Worden daarom geestelijke verbonden genoemd

Van het verbond der werken (4)

- V/a 2 richt zich tegen Remonstranten
 - Arminius leerde:
 1. Een verbond der verlossing (waarin Christus optreedt voor alle mensen (maar alleen zij die aan de voorwaarden van dat verbond voldoen zullen zalig worden)
 2. Een genadeverbond (onder voorwaarde van geloof en bekering, door de mens zelf te werken)
 3. Een verbond der werken
 - Gomarus durfde met zo'n leer niet voor God verschijnen
 - Zal nader uiteengezet worden in Hfd. 11
- Van belang om vast te houden:
 - Er zijn 2 verbonden m.b.t. de eeuwige staat van de mens
 - Is Bijbels:
 - *Gal. 4:24: ... want deze zijn de twee verbonden.*
 - Is de belijdenis van de Kerk
 - Toelichting E.& R. Erkinie & J. Fisher op Kleine Westminster Catechismus v/a 57: Onze belijdenisgeschriften maken geen onderscheid tussen een verbond der verlossing en een verbond der genade (met verwijzing naar v/a 51 Westminster Catechismus)
 - Zie ook NGB Art. 17, Formulier Heilige Doop- en Heilig Avondmaal:

Van het verbond der werken (5)

- Staten van de mens t.o.v. werk- en genadeverbond:
 1. Staat der rechtheid
 - Waarin de mens in Adam stond voor de val
 2. Staat der zonde en des doods
 - Waarin alle mensen na de val in Adam van nature zijn
 3. Staat der genade
 - Waarin de ware gelovigen aan deze zijde van het graf zijn
 4. Staat der heerlijkheid
 - Waarin de gezaligden in de hemel zijn
- In staat der rechtheid Verbond der werken opgericht
 - Dus voor de val (v/a 3)
 - Door God met Adam en in hem met de mens (v/a 4)
 - *Gen. 2:16-17: En de HEERE God gebod den mens, zeggende: Van allen boom dezès hofs zult gij vrijelijk eten. Maar van den boom der kennis des goeds en des kwaads, daarvan zult gij niet eten; want ten dage als gij daarvan eet, zult gij den dood sterven.*

Van het verbond der werken (6)

- Werkverbond gesloten tussen God Drie-enig en Adam
- Adam vertegenwoordigde al zijn nakomelingen
 - *Rom. 5:12; Daarom, gelijk door één mens de zonde in de wereld ingekomen is, en door de zonde de dood, en alzo de dood tot alle mensen doorgegaan is, in welken allen gezondigd hebben.*
- Adam wordt verbondshoofd genoemd
 - Alle mensen staan in tweeërlei betrekking tot Adam
 - Natuurlijke nakomelingen. (Hieruit is geen toerekening van zonde)
 - *Eze. 18:20: de zoon zal niet dragen de ongerechtigheid des vaders,*
 - In verbondsbetrekking (met toerekening van erfschuld en-smet)
 - *Rom. 5:12-19: ... Zo dan, gelijk door één misdaad de schuld gekomen is over alle mensen tot verdoemenis ...*
 - D.L.1.1: Aangezien alle mensen in Adam gezondigd hebben, en des vloeks en eeuwigen doods zijn schuldig geworden, zo zou God niemand ongelijk hebben gedaan, indien Hij het ganse menselijk geslacht in de zonde en vervloeking had willen laten en om de zonde verdoemen.
 - Daardoor is Adams val onze val
 - en Adams schuld ook onze schuld
 - *D.1.1: De gehele wereld is voor God verdoemelijk. Zij hebben allen gezondigd, en derven de heerlijkheid Gods (Rom. 3:10-22)*

Van het verbond der werken (7)

- Betekenis Verbond der werken;
 - Adam is dit verbond vrijwillig aangegaan
 - Wederzijdse overeenstemming is kenmerk van een verbond
 - Door eigen werken (volkomen gehoorzaamheid) kon het eeuwig leven verkregen worden
 - De mens was in staat aan de eisen te voldoen
- Wat was DE eis van het werkverbond? (v/a 5)
 - Volkomen gehoorzaamheid
 - *Gen. 2:17: Maar van den boom der kennis des goeds en des kwaads, daarvan zult gij niet eten; want ten dage als gij daarvan eet, zult gij den dood sterven.*
 - Hoe weten we dat?
 - Uit de gebiedende wijs van genoemde tekst (Gen.2:17)
 - Omdat de satan hier zijn aanval op richtte
 - *Gen. 3:5: en gij zult als God wezen, kennende het goed en het kwaad.*

Van het verbond der werken (8)

- Eis van Verbond der werken:
 - Volkomen gehoorzaamheid aan de wet (v/a 6)
 - God lief te hebben boven alles, de naaste als zichzelf
 - Hoe kon Adam die eis (de wet) kennen?
 - In het hart ingeschapen (v/a 7)
 - *Rom. 2:15: Als die betonen het werk der wet geschreven in hun harten, hun consciëntie medegetuigende, en de gedachten onder elkander hen beschuldigende of ook ontschuldigende*
- Belofte van Verbond der werken
 - Adam werd het eeuwige leven beloofd (v/a 8)
 - Hij was volmaakt geschapen
 - Doch sterfelijk indien hij vallen zou
 - Bij volmaakte gehoorzaamheid zou hij een onsterfelijk eeuwig leven verwerven
 - *Rom. 5:12: gelijk door één mens de zonde in de wereld ingekomen is, en door de zonde de dood*

Van het verbond der werken (9)

- Belofte werd bevestigd door de ‘Boom des Levens’
 - Deze had de betekenis van een sacrament (v/a 9)
 - Zie definitie sacramenten in Belijdenisgeschriften:
 - H.C. v/a 66. Wat zijn sacramenten? Antw.: De sacramenten zijn heilige zichtbare waartekenen en zegelen, van God ingezet, opdat Hij ons door het gebruik daarvan de belofte des Evangelies des te beter te verstaan geve en verzegele; namelijk, dat Hij ons vanwege het enige slachtoffer van Christus, aan het kruis volbracht, vergeving der zonden en het eeuwige leven uit genade schenkt .
 - NGB Art. 33: Wij geloven dat onze goede God, acht hebbende op onze grovigheid en zwakheid, ons heeft verordend de sacramenten, om aan ons Zijn beloften te verzegelen, en om panden te zijn der goedwilligheid en genade Gods te onswaarts, en ook om ons geloof te voeden en te onderhouden;
- Boom des levens:
 - Lezen geen verbod daarvan te eten
 - Voor de val daarvan toch niet gegeten
 - Meteen na de val belet daarvan te kunnen eten
 - *Gen. 3:22: Nu dan, dat hij zijn hand niet uitsteke en neme ook van den boom des levens en ete en leve in eeuwigheid.*
 - Kantt. 43: God heeft niet gewild dat de mens het teken des levens, hetwelk hij door zijn overtreding verloren had, gebruiken zou.

Van het verbond der werken (10)

- **Verbreking verbond hield een straf in** (v/a 10)
 - Deze straf was Adam (en Eva) bekend:
 - *Gen.2:17: want ten dage als gij daarvan eet, zult gij den dood sterven.*
 - **Waarom zo'n strenge straf?**
 - Omdat de zonde bedreven werd (en wordt) tegen een volmaakt Goddelijk Wezen
- **Waarom werd een proefgebod ingesteld?** (v/a 11)
 - (Verbod te eten van de boom der kennis des goeds en des kwaads)
 - Een verbond is een vrijwillige overeenkomst
 - Het moest blijken of Adam God vrijwillig dienen zou
 - Proefgebod stelde hem voor de keus
 - God dienen of God niet dienen (zie Hfd. 10.1)
- **Door te eten van de verboden boom toonde Adam:**
 1. Dat hij God tot een leugenaar stelde
 2. Dat Hij zich van God los wilde rukken (Dr Steenblok. v/a 796)

Van het verbond der werken (11)

- Verbreking Verbond der werken
- Betekenis nader aan de orde in Hfd. 9 en 10)
- Onmogelijk om door dit verbond zalig te worden
 - *Gal. 2:16: daarom dat uit de werken der wet geen vlees zal gerechtvaardigd worden.*
- De eis van dit verbond blijft bestaan
 - *Lukas 10:28: doe dat en gij zult leven*
 - *Rom. 10:5b: De mens die deze dingen doet, zal door dezelve leven.*
 - Geen mens kan daaraan voldoen
 - Kantt. ... op Luk. 10:28: Dit zegt Christus, niet dat iemand de wet volkomenlijk kan onderhouden en alzo het eeuwige leven beërven
 - H.C. 13. Vr. Maar kunnen wij door onszelven betalen?
Antw. In generlei wijze, maar wij maken ook de schuld nog dagelijks meerder
- Van verbroken werkverbond geldt:
 - *Rom. 6:23a: de bezoldiging der zonde is de dood ...*
 - Maar er is een Weg en een Middel tot behoud
 - *Rom. 6:23b: ... maar de genadegift Gods is het eeuwige leven, door Jezus Christus, onzen Heere*

Van het verbond der werken (12)

- Uit welke Bijbelstekst(en) weten we dat er in de volmaakte gehoorzaamheid uit liefde (deze werd van Adam geëist) geen vrees kan zijn?